

Disasters, Psychiatry and Mental Health

Afetler, Psikiyatri ve Ruh Sağlığı

M. Hamid Boztaş¹, Ejder Akgün Yıldırım²

¹Prof. Dr., Bolu İzzet Baysal University, Department of Psychiatry, Bolu, Turkey, <https://orcid.org/0000-0001-6541-0666>

²Prof. Dr., Bakırköy Prof. Mazhar Osman Mental Health Training and Research Hospital, Department of Psychiatry, İstanbul, Turkey, <https://orcid.org/0000-0002-8620-1254>

Turkey has a long history of disasters and human-induced traumas. This situation, in addition to increasing the traumatic effect in the society, also led to the formation of an experienced mental health staff. Although Turkish psychiatry tries to respond more strongly in every new disaster, the impact of the February 6 Kahramanmaraş earthquake is felt heavily both in the earthquake zone and in Turkey due to intense out-migration. While the 3rd week of the earthquake is almost over, there is still no water, electricity or tents in many regions. Access to healthcare continues to be a problem in many regions. Insecurity, uneasiness, uncertainty, and secondary traumas experienced every day aggravate the psychological impact caused by the earthquake. Although the number of dead due to the earthquake has approached 50 thousand for now, it is expected that both the number of dead and social damage will be much higher.

Psychiatry Association of Turkey (PAT) decided to establish a new unit to prepare for the Istanbul earthquake, which is expected to be a massive destruction, and other disasters, and on July 23, 2022, the association established Disasters Preparedness and Intervention Unit (DPIU), which will have central and local organizing, develop national disaster preparation plans and create intervention teams (1). While the trainings to increase the response capacity by the unit's executive had just begun, the earthquakes of February 6 took place, and on the morning of the first earthquake, the Central Executive Board and the DPIU executive convened to form the Disaster Crisis Management. We psychiatrists should demand and pioneer a very comprehensive multidisciplinary mental strategy program to reduce the psychological impact, performing psychosocial interventions, try to continue the treatment of chronic mental problems, loss of limbs after surgical interventions,

experiences of severe loss, children without parents, mental health problems for those who can not support their relatives in multi-actor, multi-factor, fast-moving variability which is reminiscent of war zones in some places.

Messages of solidarity and support come from many parts of the world. The solidarity effort of poor people, mass organizations and professional associations once again gives hope to the affected and volunteers. However, after all the earthquakes and disasters that have been experienced and lessons to be learned, there are still things that should not happen. Among these, lack of general coordination affecting all services, late and inadequate rescue intervention, disorganization of social support, approaches that are far from community-based and preventive/protective mental health principles, uncertainty of responsibilities and authorities, insufficient coordination of mental health employees with each other, a disappearing response teams, the harmful practices of unauthorized, untrained, incompetent groups are coming (2).

At a time when history is accelerating, there are questions that every mental health professional should ask him/herself, such as what to do, how and with whom, and for what period of time, in 11 provinces, especially in Hatay, Maraş and Adiyaman, and across the country.

We know that the effects of earthquakes, migrations and secondary traumatic processes will last for many years (3-6). One of the most valuable tools in determining what to do is field evaluation reports (7). Although the reports prepared by PAT-DPIU in accordance with national experiences and international standards (8,9) during the 6 February earthquakes partially reveal the answers to the

(Turkish J Clinical Psychiatry 2023;26:5-8)

DOI: 10.5505/kpd.2023.40374

The arrival date of article: 02.03.2023 , Acceptance date publication: 03.03.2023

questions, we still have a long way to go. We will walk this path together with the great family of humanity, especially healthcare professionals and volunteer citizens, who have been making efforts in the field from the first day in our country with science, ethics and solidarity.

Not only the management of mental difficulties and mental disorders such as loneliness, insecurity, uneasiness, grief, depression, and traumatic stress reactions, but also a working order that will ensure a safe future in order to be healthy and prevent these difficulties from happening again, awaits us mental health workers.

Correspondence address: Prof. M. Hamid Boztaş, Bolu İzzet Baysal University, Department of Psychiatry, Bolu, Türkiye, boztashamid@yahoo.com

REFERENCES

1. Türkiye Psikiyatri Derneği, 13-19 Şubat 2023 Deprem Faaliyetleri Raporu. <https://psikiyatri.org.tr/3712/tpd-13-19-subat-2023-deprem-faaliyetleri-raporu>. 22.02.2023
2. Yıldırım E, İskender G. Akut Dönemde Ruhsal Yaklaşımlar, Kitlesel Travmalar ve Afetlerde Ruhsal Hastalıkları Önleme, Müdahale ve Sağaltım Kılavuzu. Ankara (Ed Yüksel, Basterzi) Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları. 2021, s162-176
3. Salcioglu E, Basoglu M, Livanou M. Post-traumatic stress disorder and comorbid depression among survivors of the 1999 earthquake in Turkey. *Disasters* 2007;31:115-29.
4. Tural Ü, Coşkun B, Onder E, Corapçioğlu A, Yıldız M, Kesepara C, Karakaya I, Aydın M, Erol A, Torun F, Aybar G. Psychological consequences of the 1999 earthquake in Turkey. *J Trauma Stress* 2004;17:451-9
5. Livanou, M., Başoğlu, M., Şalcioğlu, E., & Kalender, D. Traumatic stress responses in treatment-seeking earthquake survivors in Turkey. *Journal of Nervous and Mental Disease* 2002; 190: 816–823. <https://doi.org/10.1097/00005053-200212000-00003>
6. Boztaş MH, Aker AT, Münir K, Çelik F, Aydın A, Karasu U, Mutlu EA. Post traumatic stress disorder among adults in the aftermath of 2011 Van-Ercis earth-quake in Turkey. *Klinik Psikiyatri Dergisi-Turkish Journal Of Clinical Psychiatry* 2019;22:380-388
7. Assessing mental health and psychosocial needs and resources Toolkit for humanitarian settings. WHO Library Cataloguing-in-Publication Data. ISBN 978 92 4 154853 3
8. Türkiye Psikiyatri Derneği Hatay Merkez, İskenderun, Kahramanmaraş Merkez, Narlı-Pazarcık, Gaziantep-Nurdağı İkinci Hafta Alan Değerlendirmesi Raporu* <https://psikiyatri.org.tr/3713/turkiye-psikiyatri-derneği-hatay-merkez-iskenderun-kahramanmaraş-merkez-narlı>. 22.02.2023
9. TPD Hatay ve Adana İlk Hafta Alan Değerlendirmesi Raporu. <https://psikiyatri.org.tr/3704/tpd-hatay-ve-adana-ilk-hafta-alan-değerlendirmesi-raporu> 22.02.2023

Afetler, Psikiyatri ve Ruh Sağlığı

Disasters, Psychiatry and Mental Health

M. Hamid Boztaş¹, Ejder Akgün Yıldırım²

¹Prof. Dr.,Bolu İzzet Baysal Üniversitesi, Psikiyatri AD, Bolu, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0001-6541-0666>

²Prof. Dr.,Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, İstanbul, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0002-8620-1254>

Türkiye afetler ve insan kaynaklı travmalar açısından yüklü bir tarihe sahip. Bu durum toplumdaki travmatik etkilenmeyi artırmak yanında deneyimli bir ruh sağlığı kadrosunun da oluşmasına neden oldu. Türkiye psikiyatrisi her yeni afette daha güçlü yanıt vermeye çalışsa da 6 Şubat Kahramanmaraş depreminin etkisi hem deprem bölgesinde hem de yoğun bölge dışı göç nedeniyle tüm Türkiye’de ağır biçimde hissedilmektedir. Depremin 3. haftası nerdeyse bitmek üzereyken hala bir çok bölgede su, elektrik, çadır bulunmama. Birçok bölgede sağlığa erişim sorunları devam ediyor. Güvensizlik, tedirginlik, belirsizlik, hergün yaşanan ikincil travmalar depremin neden olduğu ruhsal etkilenmeyi daha da ağırlaştırmakta. Deprem nedeniyle şimdilik açıklanan ölü sayısı 50 bine yaklaşmış olsa da hem ölü sayısının hem de sosyal hasarın çok daha fazla olacağı beklenmektedir.

Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD) Mayıs 2022’de kitlesel yıkım beklenen İstanbul Depremi’ne ve diğer afetlere hazırlık amacı ile yeni bir birim oluşturma kararı almış, 23 Temmuz 2022 tarihinde merkezi ve yerel örgütlenmesi olacak ve ulusal afet hazırlık planları ve müdahale kadroları oluşturacak Afetlere Hazırlık Müdahale Birimi’ni (AHMB) kurmuştur (1). Birim yürütmesince müdahale kapasitesini artırma eğitimleri henüz başlamışken 6 Şubat depremleri olmuş, ilk deprem sabahı Merkez Yönetim Kurulu ve AHMB yürütmesi toplanarak Afet Kriz Yönetimini oluşturmuştur. Çok aktörlü, çok etmenli, hızlı ilerleyen, kimi yerlerde savaş bölgelerini andıran bir değişkenlik içerisinde ruhsal etkilenmeyi azaltmak, psikososyal müdahaleyi yapmak, kronik ruhsal sorunların tedavisini sürdürmeye çalışmak, cerrahi müdahaleler sonrası yaşanan uzuv kayıpları, ağır kayıp yaşantıları, ebeveynsiz çocuklar, yakınlarına yetemeyenlere yönelik ruhsal destek programlarını oluşturmak için biz psikiyatristler ulusal ölçekte çok kapsamlı ve multidisipliner bir ruhsal strateji programını talep etmeli ve öncüsü olmalıyız.

Dünyanın birçok yerinden dayanışma mesajları ve destekler gelmekte. Yoksul insanların, kitle örgütleri ve meslek derneklerinin dayanışma çabası bir kez daha etkilenenlere ve gönüllülere umut olmaktadır. Bununla birlikte yaşanan ve dersler alınması gereken bunca deprem ve afetten sonra hala olmaması gerekenler var. Bunların başında tüm hizmetleri etkileyen genel koordinasyonda eksiklik, geç ve yetersiz kurtarma müdahalesi, sosyal desteğin dezorganize oluşu, toplum temelli ve önleyici/koruyucu ruh sağlığı ilkelerinden uzak yaklaşımlar, sorumlulukların ve yetkilerin belirsizliği, ruh sağlığı ile ilişkili çalışanlarının birbirleri ile yeterince koordineli olamaması, bir görünüp bir kaybolan müdahale ekipleri, yetkisiz, eğitimsiz, yetersiz grupların zarar verici uygulamaları gelmekte. Ruhsal sağlık ve psikososyal müdahale ilkelerinin bilinmesi bu açıdan hayati bir önem arz etmektedir (2).

Tarihin hızlandığı bir dönemde her bir ruh sağlığı meslek mensubunun kendisine sorması gereken sorular var, başta Hatay, Maraş ve Adıyaman olmak üzere 11 ile ve ülke geneline yayılan etkilenmiş nüfusa ne yapmalı, nasıl ve kiminle ve hangi zaman süresince olmalı gibi.

Biliyoruz ki depremlerin, göçlerin, ikincil travmatik süreçlerin etkisi uzun yıllar sürecek (3-6). Yapılacakları belirlemede en kıymetli araçlardan biri saha değerlendirme raporları (7). 6 Şubat depremlerinde TPD-AHMB tarafından ulusal deneyimler ve uluslar arası standartlara göre hazırlanan raporlar (8,9).soruların yanıtlarını kısmen ortaya koysa da önümüzde uzun bir yol var. Bu yolu bilim, etik, dayanışma ile ülkemizde ilk günden itibaren alanda çaba sarfeden başta sağlık mensupları v egönüllü yurttaşlarımız olmak üzere büyük insanlık ailesi ile birlikte yürüyeceğiz.

Sadece yalnızlık, güvensizlik, tedirginlik, yas, depresyon, travmatik stres tepkileri gibi ruhsal zorlanma ve ruhsal bozuklukların yönetimi değil,

sağlıklı olma ve bu zorlukların bir daha yaşanmaması adına geleceği güvenli kılmayı sağlayacak bir çalışma düzeni biz ruh sağlığı çalışanlarını bekliyor.

Yazışma Adresi: Prof. Dr. M. Hamid Boztas, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi, Psikiyatri AD, Bolu, Türkiye, boztashamid@yahoo.com

KAYNAKLAR

1. Türkiye Psikiyatri Derneği, 13-19 Şubat 2023 Deprem Faaliyetleri Raporu. <https://psikiyatri.org.tr/3712/tpd-13-19-subat-2023-deprem-faaliyetleri-raporu>. 22.02.2023
2. Yıldırım E, İskender G. Akut Dönemde Ruhsal Yaklaşımlar, Kitlesel Travmalar ve Afetlerde Ruhsal Hastalıkları Önleme, Müdahale ve Sağaltım Kılavuzu. Ankara (Ed Yüksel, Basterzi) Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları. 2021, s162-176
3. Salcioglu E, Basoglu M, Livanou M. Post-traumatic stress disorder and comorbid depression among survivors of the 1999 earthquake in Turkey. *Disasters* 2007;31:115-29.
4. Tural Ü, Coşkun B, Onder E, Corapçioğlu A, Yıldız M, Kesepara C, Karakaya I, Aydın M, Erol A, Torun F, Aybar G. Psychological consequences of the 1999 earthquake in Turkey. *J Trauma Stress* 2004;17:451-9
5. Livanou, M., Başoğlu, M., Şalcioğlu, E., & Kalender, D. Traumatic stress responses in treatment-seeking earthquake survivors in Turkey. *Journal of Nervous and Mental Disease* 2002; 190: 816-823. <https://doi.org/10.1097/00005053-200212000-00003>
6. Boztas MH, Aker AT, Münir K, Çelik F, Aydın A, Karasu U, Mutlu EA. Post traumatic stress disorder among adults in the aftermath of 2011 Van-Ercis earth-quake in Turkey. *Klinik Psikiyatri Dergisi-Turkish Journal Of Clinical Psychiatry* 2019;22:380-388
7. Assessing mental health and psychosocial needs and resources Toolkit for humanitarian settings. WHO Library Cataloguing-in-Publication Data. ISBN 978 92 4 154853 3
8. Türkiye Psikiyatri Derneği Hatay Merkez, İskenderun, Kahramanmaraş Merkez, Narlı-Pazarlık, Gaziantep-Nurdağı İkinci Hafta Alan Değerlendirmesi Raporu* [psikiyatri.org.tr / 24 Şubat 2023. <https://psikiyatri.org.tr/3713/turkiye-psikiyatri-derneği-hatay-merkez-iskenderun-kahramanmaras-merkez-narlı>. 22.02.2023](https://psikiyatri.org.tr/3713/turkiye-psikiyatri-derneği-hatay-merkez-iskenderun-kahramanmaras-merkez-narlı)
9. TPD Hatay ve Adana İlk Hafta Alan Değerlendirmesi Raporu. [psikiyatri.org.tr / 14 Şubat 2023. <https://psikiyatri.org.tr/3704/tpd-hatay-ve-adana-ilk-hafta-alan-değerlendirmesi-raporu> 22.02.2023](https://psikiyatri.org.tr/3704/tpd-hatay-ve-adana-ilk-hafta-alan-değerlendirmesi-raporu)